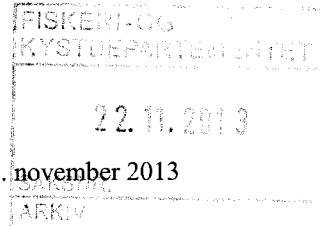


Fiskeri- og kystdepartementet  
Postboks 8118 dep  
0032 Oslo



18. november 2013

## Høring – utkast til forskrifter i medhold av fiskesalslagslova

Fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening (FHL) viser til høringsbrev fra Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) av 10. oktober 2013 om forslag til forskrift om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser og forskrift om statens kontrollørar i fiskesalslaga.

FHL vil i det følgende gi våre kommentarer til høringsforslaget. Oppsummert vil våre kommentarer berørende følgende områder;

### Forskrift om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser

- FHL er positiv til at det departementet trekker opp visse føringer for meklingen, og vi legger til grunn at de føringer som gjelder for meklingen, også må gjelde for forhandlingene. FHL mener likevel at det bør settes klarere rammer for selve meklingsprosessen, for å skape større legitimitet rundt og tillit til ordningen.
- Det er behov for en nærmere klargjøring både av hva som ligger i begrepet "rimelig" fordeling og av hvilken dokumentasjon som er relevant. FHL støtter departementets forslag om å ta inn i selve forskriften at partene har en plikt til å framskaffe dokumentasjon om pris og markedsforhold. FHL mener at også kostnadene ved å frambringe varen til det aktuelle markedet bør inngå i dokumentasjonen. Det er viktig at dokumentasjonen tar høyde for at minstepris skal fastsettes på et nivå som gir mulighet for avkastning for alle relevante anvendelser og i alle relevante markeder.
- FHL mener det er helt avgjørende for tilliten til meklingsnemnda at den er mest mulig partsuavhengig. Vi fastholder derfor vårt forslag om at det opprettes én meklingsnemnd bestående av tre personer, der lederen oppnevnes av Riksmekleren, mens de to øvrige oppnevnes av departementet.
- FHL finner det urimelig at det legges opp til at kostnadene ved meklingsordningene skal deles likt mellom partene. Det må tas hensyn til at partene er henholdsvis kontingentbaserte kjøperorganisasjoner og avgiftsbaserte salgslag. FHL mener det er rimelig at fiskesalagslagene dekker kostnader ved mekling, ved at disse kostnadene dekkes inn gjennom avgiftene som fastsettes av salgslagene.

### Forskrift om staten sine kontrollørar for fiskesalslaga

- FHL støtter at det kommer en egen forskrift om offentlig kontroll av fiskesalagslagene, men mener det er en vesentlig mangel at hensynet til de som er gjenstand for salgslagenes myndighetsutøvelse (fiskere og industri) ikke er ivarettatt i forskriften.
- FHL er tilfreds med at det presiserer at det skal føres tilsyn med at salgslagene ikke misbruker sin monopolstilling. Vi er imidlertid ikke enig i at kontroll med prisfastsetting og prisforhandlinger skal ligge utenfor kontrollørens oppgave. Prisfastsetting er en sentral del av fiskesalagslagenes monopol, og det bør være en kontroll med at denne monopolstillingen ikke blir misbrukt. FHL foreslår derfor at skal føres tilsyn med at salgslagene ikke misbruker monopolstillingen herunder med salgslagenes praksis ved fastsettelse av minstepris.
- FHL reagerer på at høringsforslaget ikke setter noe krav til rapportering rundt kontrollørens hovedoppgave, nemlig kontrollen med om salgslagenes virksomhet er i tråd med god forretnings- og forvaltningsskikk og at monopolstillingen ikke misbrukes.

- FHL mener kontrolløren bør ha dialog med de som kontrollen skal ivareta. FHL foreslår derfor at det i forskriften tas inn et punkt om at kontrolløren bør møte både fiskerorganisasjonene og kjøperorganisasjonene minst en gang i året for å få deres kommentarer til aktuelle saker og innspill til kontrollhandlinger som bør gjennomføres.

### **Evaluering**

- FHL mener det er av avgjørende betydning for hele fiskerinæringen at mekanismene rundt førstehandsomsetning av fisk fungerer tilfredsstillende for alle aktører i verdikjeden. Opprettholdelse av fiskesalgslagene monopol er i tillegg omstridt. Det er derfor viktig at myndighetene følger opp dette området og foretar løpende evaluering av om systemet fungerer etter hensikten. En slik evaluering bør gjennomføres første gang etter at loven har vært i kraft i ett år, og deretter med litt lengre mellomrom.

---

## **1. Generelle merknader til høringen**

FHL er enig med departementet i at det bør fastsettes forskrifter på de områder som nå foreslås, med ikrafttreden samtidig med fiskesalgslagsloven. Dette gjelder særlig forskriftsregulering av meklings ved uenighet om fastsettelse av minstepris som er en ny ordning, men også forskriftsregulering av statens kontrollører i fiskesalgslagene som får en ny og utvidet rolle i forhold til tidligere instruksregime.

Den nye loven om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar avløser dagens råfisklov. I 2010 nedsatte Fiskeri- og kystdepartementet en partssammensatt arbeidsgruppe som fikk i mandat å gjennomgå råfiskloven, med henblikk på en oppdatering av loven. FHL var representert i arbeidsgruppa med to medlemmer. FHL støttet FKDs ønske om en gjennomgang av lovverket rundt førstehandsomsetningen av fisk, og arbeidet for at arbeidsgruppens mandat også skulle omfatte eierskap til salgslagene. Et nøytralt eierskap til salgslagene vil være den endringen i lovverket som best vil sikre legitimitet for salgslagssystemet i hele verdikjeden. Det vil også bidra til en intern løsning av de omsetningsmessige problemstillingene ved at begge parter da ville være representert i salgslagenes styrende organer. FKD ønsket imidlertid et snevrere mandat for arbeidet og eierskap ble ikke gjenstand for diskusjon.

Ett av de sentrale spørsmålene som arbeidsgruppen vurderte var om loven fortsatt skulle gi salgslagene ensidig rett til å fastsette minstepriser, i de tilfeller der partene i drøftelser ikke kommer til enighet. Et flertall i arbeidsgruppen (medlemmene fra FHL, NSL, LO og arbeidsgruppens leder) gikk inn for at ordningen med at fiskesalgslagene ensidig fastsetter minstepriser skulle endres, slik at en uavhengig instans (oppmann eller meklingsnemnd) skulle kunne fastsette endelig minstepris dersom industrien og fiskesalgslagene ikke ble enige gjennom drøftelser. Et mindretall i arbeidsgruppen (medlemmene fra Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag) ønsket at salgslagene fortsatt skulle ha den endelige rett til å fastsette minstepris ved uenighet.

FHL mener det er uheldig at en så sentral del av lovens bestemmelse ble vedtatt mot innstillingen fra flertallet i arbeidsgruppen. Den nye loven viderefører den institusjonaliserte maktskjevheten mellom kjøperne og fiskerne, ved at eierskapet til salgslagene fortsatt bare inkluderer fiskere / redere og at den ene part i drøftingene fortsatt ensidig kan fastsette en så sentral faktor som minstepris. FHL mener derfor at den nye fiskesalgslagsloven ikke vil skape tilstrekkelig balanse mellom partene.

Den nye loven fastslår videre at formålet med minstepris skal være å få til en rimelig fordeling mellom fisker og industri av inntektene fra markedene. Det er FHLs prinsipielle og primære syn at minsteprisen bør utgjøre et gulv i førstehandsomsetningen. Et slikt prinsipp for prisfastsettelsen vil medføre at konkurransen i førstehandsmarkedet i seg selv gir en sikring for at det blir en rimelig fordeling av inntektene mellom aktørene. Hensikten med minstepris må ikke være at den skal ligge så nært opp til markedspris som mulig, men å gi en sikring til den stadig mindre delen av flåten som ikke opplever konkurranse om sine landinger.

På denne bakgrunn mener FHL at det er særdeles viktig at departementets forslag til forskrifter og uttalelser i høringsnotatet gir god veiledning til forståelsen av forskriftene, og dermed sikrer forutsigbarhet og

objektivitet i salgslagenes myndighetsutøvelse. FHL mener derfor at forskriftene i større grad må klargjøre en del viktige prinsipper, og vil i det følgende utdype våre synspunkter.

## **2. Forskrift om førstehandsomsetning av villlevande marine ressursar**

### **2.1 Bakgrunn**

FHL støtter departementet i at det er hensiktsmessig å fastsette ny forskrift med ikrafttredelse samtidig med fiskesalgslagsloven på de sentrale områder som nå foreslås. FHL har ikke merknader til §§ 1, 2 eller 4 i forslaget til forskrift.

Når det gjelder forslaget til § 3 er FHL positiv til at det gis veiledning for praktiseringen av meklingsordningen i høringsbrevet. FHL ser det også som positivt at det i denne sammenheng presiseres at når salgslagene både har monopol på førstehandsomsetning og på å fastsette priser, så medfører dette et særskilt ansvar for å oppnå det lovfaste formålet med minstepris – altså en rimelig fordeling av inntektene mellom fisker og industri.

FHL mener imidlertid det er viktig å ha med en bredere forståelse av bakgrunnen for meklingsordningen enn det som fremkommer av høringsbrevet alene. Det fremgår tydelig av forarbeidene til fiskesalgslagsloven (prop. 93 L (2012-2013)) at en vesentlig problemstilling er å sørge for legitimitet til en ordning hvor en privat interesseorganisasjon med omsetningsmonopol selv fastsetter sine priser med endelig virkning, og hvor denne prissettingen har betydelige konsekvenser for en annen stor og svært viktig del av næringen. For sjømatnasjonen Norge er det avgjørende at også industrien har vilkår som muliggjør en lønnsom og bærekraftig utvikling. Det at fiskesalgslagene har monopol både på levering og prising av råstoff til industrien skaper et særskilt behov for et regelverk som sikrer at det ikke åpnes for en pris- og vilkårsfastsetting som tilgodeser fiskerne til urimelig skade for industrien.

Det fremkommer av forarbeidene, og da særlig rapportene fra arbeidsgruppen (som blant annet er omtalt i prop. 93 L (2012-2013) kapittel 4) at industrien ikke alltid har full tillit til hvordan salgslagene i dag fastsetter minstepris og salgsvilkår for øvrig, og derfor ønsket en ordning hvor salgslagenes pris- og vilkårsfastsettelse kunne overprøves av et upartisk organ. Lovgiver har valgt å opprettholde dagens regime hvor salgslagene har monopol både på omsetning og fastsettelse av priser og vilkår, likevel slik at det både i lov og forarbeider er gitt klare føringer for hvordan prisfastsettelsen skal foregå og hvilke formål den skal forfølge. Både Norges Råfisklag og departementet har også påpekt at det er i salgslagenes interesse å arbeide seriøst ved fastsettelse av minstepriser (se blant annet prop. 93 L (2012-2013) s. 22 og høringsbrevet s. 5 siste avsnitt).

For å skape nødvendig legitimitet til måten prisen fastsettes på, og nødvendig tillit til at salgslagene gjør dette på en måte som lojalt støtter opp om det lovfestede formål, må forskriften inneholde regler som i størst mulig grad tilrettelegger for at dette formålet blir ivarettatt. Dette må gjelde både for forhandlinger og meklingsnemndas sammensetning og prosedyrer for meklingsnemndas sammensetning og prosedyrer for meklingsnemndas sammensetning og prosedyrer for meklingsnemndas sammensetning. Etter FHLs mening bør forskriften bygges ut for å ivareta dette hensynet.

### **2.2 Rammer for meklingsnemndas sammensetning og prosedyrer for meklingsnemndas sammensetning**

Det er en svakhet ved fiskesalgslagsloven at verken lov eller forskrifter spesifikt angir rammer for forhandlingene om minstepris. Lovfestingen av formålet om en rimelig fordeling av inntektene fra markedet mellom fisker og industri innebærer imidlertid klare føringer for formål og hovedtema i forhandlingene. FHL legger videre til grunn at de føringer som lov og forskrift legger for meklingsnemndas sammensetning og prosedyrer for meklingsnemndas sammensetning i mange henseende også vil gjelde for forhandlingene, da det lovfestede formålet for forhandlinger og meklingsnemndas sammensetning er det samme. FHL legger videre til grunn at de føringer lovgiver og departement har lagt i forarbeidene følges opp av salgslagene, og at dette ligger som et grunnlag for at salgslagene får opprettholde sitt monopol på prising av råvarer til den norske sjømatindustrien.

På denne bakgrunn er FHL i det alt vesentlige enig med departementet i de rammer som trekkes opp for meklingsnemndas sammensetning og prosedyrer for meklingsnemndas sammensetning på side 5 i høringsbrevet. FHL har særlig merket seg at departementet fastslår at salgslagene har et særskilt ansvar for at det er en god begrunnelse for de priser de foreslår, og for at det foreligger grundig dokumentasjon både til forhandlingene om minstepris og til eventuell senere meklingsnemndas sammensetning og prosedyrer for meklingsnemndas sammensetning.

FHL har lenge uttrykt bekymring for forskjellene i praksis ved fastsettelse av minstepris som til nå har vært utøvd av salgslagene på flere områder, og som i flere tilfeller har ført til svært forskjellige konkurranseforhold for aktørene avhengig av geografisk plassering. Selv om FHL ikke synes departementet går langt nok, er FHL fornøyd med at det nye regelverket innebærer vesentlige innstramminger i salgslagenes autonomi, først og fremst ved å lovfeste ett felles formål med minstepriser, men også gjennom reglene om mekling og en rekke uttalelser i forarbeidene.

FHL har i denne forbindelse blant annet merket seg departementets uttalelse nederst på side 5 i høringsbrevet hvor det heter:

"Departementet oppmodar difor det enkelte salslag til å avklare måla sine for minstepris, og gå igjennom kriteria for fastsetjing av minsteprisar i samarbeid med industriorganisasjonane, slik at begge partar – og meklingsnemnda – har same referanseramme for minsteprissystemet og forhandlingane i kvart fiskesalslag."

FHL oppfatter dette som en presisering overfor salgslagene av at det forventes en reell samarbeidsvilje mot industriorganisasjonene, og at kriteriene for fastsetting av minstepriser skal være balanserte, åpne, forutsigbare og omforent med industrien, slik at det skapes grunnlag for reelle forhandlinger iht. lovens § 11. Det overordnede mål for det enkelte salgslag må nødvendigvis være det lovfestede formålet med minstepris, nemlig å oppnå en rimelig fordeling av inntektene mellom fisker og industri. Dette, sammen med de klare føringer som er lagt i forarbeidene, vil nødvendigvis medføre en likere praksis, og dermed medvirke til at det kan skapes tillit til at det ikke tas utenforliggende og nærings- eller geografispesifikke hensyn som kan skape konkurransevridning mellom norske aktører.

Når det gjelder selve meklingen er FHL enig i at utgangspunkt må tas i det lovfestede formålet med minstepris som er en rimelig fordeling av inntekten fra markedet. FHL legger videre til grunn at det er det konkrete relevante sluttmarked for sjømatindustrien det skal ses hen til ved hver enkelt mekling, og at det er nettoinntekten det siktes til, slik at både fiskernes og industriens kostnader ved å frembringe ferdig vare til det relevante marked må hensyntas. FHL er videre enig med departementet i at det naturlige utgangspunktet må være en objektiv vurdering knyttet opp til de rådende markedsforholdene. FHL vil i denne forbindelse også vise til departementets uttalelser i prop. 93 L (2012-2013) på s 43-44 hvor det heter:

"Spørsmålet om kva som er rimeleg må likevel ta utgangspunkt i ei objektiv vurdering av forholda, og nødvendigvis byggje på ei heilskapsvurdering av ei rekkje ulike forhold."

FHL foreslår at ovenstående retningslinjer tas inn i selve forskriften som et nytt tredje ledd. Et forslag til ordlyd kan være:

"Ved meklingsforhandlingane skal ein ta utgangspunkt i det lovfesta formålet med minstepris som er å oppnå ei rimeleg fordeling mellom fiskar og industri av nettoinntekta frå den relevante endelege marknaden. Vurderinga av kva som er rimeleg vert tatt ut frå ei heilskapsvurdering av dei relevante omsyna, med utgangspunkt i ei objektiv vurdering knytt opp mot dei rådande marknadsforholda."

FHL mener imidlertid at det er behov for en nærmere definisjon av som legges i begrepet "rimelig" fordeling. Dette for å sikre at minsteprisen legges på et nivå som gir mulighet for avkastning for alle relevante anvendelser i alle relevante markeder. Og for at minsteprisene fastsettes på et nivå som sikrer at de normale markedsmekanismene kan fungere.

Disse presiseringene vil bidra til å sette klarere rammer for meklingsprosessen og dermed også til å skape større legitimitet rundt og tillit til ordningen.

### **2.3 Etablering av meklingsinstans**

FHL støtter departementets forslag om at meklingsnemnda bør ha en leder, og at denne oppnevnes av Riksmekleren. Riksmekleren er uavhengig av partene og nyter alminnelig respekt. At lederen oppnevnes av Riksmekleren vil dermed bidra til å skape tillit til meklingsnemndas objektivitet og upartiskhet. Det

forutsettes videre at Riksmekleren vil oppnevne en person med bred erfaring fra meklingsoppdrag og som dermed også sikrer tillit til meklingsnemndas meklingskompetanse.

FHL mener at det er helt avgjørende for tilliten til meklingsnemnda at denne er mest mulig partsuavhengig. Det ligger i hele meklingsinstituttet at det er en eller flere utenforstående som skal søke å bidra til at parter med motstridende interesser skal komme frem til en omforent løsning. Det vises i denne forbindelse til eksisterende meklingsordninger hvor meklerens upartiske og uavhengige rolle er helt fremtredende, blant annet regelverket for riksmeklingsmannen (arbeidstvistloven kapittel 3), advokatforeningens regler om mekling samt reglene om forlikråd og konfliktråd.

I forkant av at departementet sendte sine forslag på høring avholdt departementet arbeidsmøter med henholdsvis salgslagene og FHL/NSL. I tillegg ble det avholdt et møte hvor både salgslagene og kjøperorganisasjonen, og også riksmeklingsmannen deltok. På disse møtene søkte departementet å få klargjort om partene kunne bli enige om hvordan meklingsnemndene skulle settes sammen. I forkant av det siste møtet la departementet frem tre alternative modeller. En modell hvor det ble foreslått opprettet to ulike nemnder, en for pelagisk sektor og en for torskefiskektoren. En annen modell hvor det ble foreslått etablert en felles nemnd for alle sektorer, men hvor økonomene som oppnevnes har et distansert forhold til selve fiskerinæringen, og endelig en tredje modell hvor det også ble foreslått en felles nemnd, men at det i tillegg til nemndas faste medlemmer også ble oppnevnt to torskefiskeksperter og to pelagiske eksperter som alternerer i nemnda ut fra i hvilken sektor det er mekling. Salgslagene støttet den første modellen, FHL og NSL støttet den andre modellen, men var åpne for at vi som et kompromiss også kunne akseptere den tredje modellen. Salgslagene var imidlertid ikke villige til å bli med på et slikt kompromiss. I den endelige høringen er salgslagenes foretrukne modell tatt med. Det samme er den tredje modellen som FHL og NSL kunne akseptere som kompromiss. Derimot er FHL og NSL sin foretrukne modell med ei felles nemnd bestående av tre medlemmer tatt ut FHL stiller seg undrende til at dette alternativet verken er fremmet som et forslag i forskriften eller omtalt i høringsbrevet. FHL vil derfor på nytt foreslå denne modellen.

Etter FHLs oppfatning er meklerens uavhengighet, upartiskhet og distanse til partene helt avgjørende for tilliten til at det blir en reell mekling mellom partene, og ikke en form for avstemming eller diskusjon mellom medlemmene i meklingsnemnda om hva nemnda skal anse som rimelig. Nemnda forutsettes å fremme forslag til løsning dersom meklingen gir grunnlag for dette, og det må antas å bli mye vanskeligere for en nemnd å fordomsfritt utarbeide et samlet løsningsforslag dersom deltakerne er partsoppnevnte. Det vil også være mye lettere for partene å ha tiltro til fremlagte forslag dersom meklerne har nødvendig distanse til partene og næringen.

FHL anser departementets forslag nr. 1 til sammensetning av nemnda som helt uhensiktsmessig, og i strid med grunnprinsippene bak meklingsinstituttet. I og med at salgslagene uansett har avgjørende myndighet til å fastsette minstepris, vil det være vanskelig å oppnå den tillit og det klima mellom partene som vil være en forutsetning for at de skal bli enige om oppnevning av meklingsmenn. Med den sammensetning som er foreslått i forslag nr. 1 er risikoen stor for at man i stedet for en reell meklingsnemnd får et partsoppnevnt organ med lederen som en slags "oppmann". Dette vil verken sikre at det gjennomføres reell mekling mellom partene, eller bidra til at partene har nødvendig tillit til nemndas arbeid.

Etter FHLs oppfatning er det uansett helt vesentlig at det i meklingsnemnda deltar personer med høy generell økonomisk kompetanse slik departementet foreslår i forslag nr. 2. FHL kan imidlertid ikke se at det er behov for ytterligere medlemmer i nemnda utover leder og to økonomisk kyndige personer. Med en slik sammensetning av meklingsnemnda vil det ikke være nødvendig med forskjellige nemnder for pelagisk og hvitfiskektor slik begge departementets forslag innebærer. Dersom alle nemndsmedlemmene er helt uavhengig av partene vil det heller ikke skape større legitimitet å ha mange medlemmer. Det vil da være tilstrekkelig med én nemnd bestående av tre personer.

FHL anbefaler sterkt at det opprettes én meklingsnemnd bestående av tre personer hvor lederen, som skal ha erfaring som mekler, oppnevnes av Riksmekleren, mens de to øvrige oppnevnes av departementet. Disse to skal ha generelt høy økonomisk kompetanse knyttet til næringsøkonomi og global handel, og være uavhengig av partene. I tillegg bør det oppnevnes ett til to varamedlem som kan tre inn ved forfall. Kravet til nemndsmedlemmenes uavhengighet og objektivitet bør fremgå av forskriften.

Det er bare ved en slik sammensetning at man sikrer grunnlag for reell mekling i tråd med meklingsinstituttets grunnleggende prinsipper. Med hensyn til effektivitet og sårbarhet er det også en fordel med en liten nemnd. Oppnevning av medlemmer vil også gå betydelig raskere når det ikke skal forhandles mellom partene om hvem som skal foreslås.

FHL foreslår at § 3 første ledd kan få følgende ordlyd:

"Det skal vere ei meklingsnemnd med tre medlemmer som skal mekle i spørsmålet om minstepris ved usemje mellom salslaga og industrien. Riksmeklararen oppnemner ein person som skal ha erfaring som meklar og som skal leie nemnda, og eit personleg varamedlem for leiaren. I tillegg skal departementet oppnemne to medlemmer og to varamedlemmer som skal ha generell økonomisk kompetanse knytt til næringsøkonomi og global handel. Alle medlemmene og varamedlemmene skal vere uavhengig av fiskeri- og sjømatnæringa. Reglane om habilitet i domstollova §§ 106 mv gjeld for meklarane så langt dei passar."

#### **2.4 Prosedyrer for meklingen**

FHL er enig i departementets forslag om at det er tilstrekkelig at én aktør ønsker mekling, og at forskriften legger opp til en rask og effektiv behandling. Dette er avgjørende for næringen, og godt ivaretatt gjennom departementets forslag.

FHL støtter departementets forslag om å ta inn i selve forskriften at partene har en plikt til å fremskaffe dokumentasjon og at dette må gjøres raskt. FHL legger til grunn at nødvendig dokumentasjon allerede vil foreligge som grunnlag for forhandlingene slik at det i de fleste saker ikke bør være behov for ytterligere dokumentasjon utover det som allerede har vært lagt frem, men at meklingsnemnda må stå fritt med hensyn til hvilken dokumentasjon den mener er nødvendig for å gjennomføre gode meklinger.

FHL er usikker på hva som ligger i at partene skal fremlegge dokumentasjonen sammen eller hver for seg. I tilfeller hvor en part krever mekling vil det ofte være uenighet også om hvilken dokumentasjon som er relevant, og det vil da kunne forsinke prosessen hvis partene først skal forsøke å bli enige om hvilken dokumentasjon som skal legges frem for meklingsnemnda. FHL ser det også som upraktisk at bakgrunnsdokumentasjon skal fremlegges samtidig som det kreves mekling. Dette vil bare være praktisk for den part som krever meklingen. FHL foreslår, som en mer praktisk ordning, at den part som krever mekling legger frem relevant dokumentasjon sammen med kravet, og at meklingskravet sendes med kopi til øvrige parter som deretter må sende inn eventuell ytterligere dokumentasjon innen en kort frist, f.eks. to arbeidsdager.

FHL er enig med departementet i at det bør fremgå av forskriften hvilken dokumentasjon som i utgangspunktet er relevant for meklingen. I denne forbindelse minner FHL om at det ikke bare er pris- og markedsforhold som er av betydning for å oppnå en rimelig fordeling av inntektene fra markedene. Også kostnadene ved å frembringe endelig produkt fra hav til marked vil være en vesentlig faktor, og det bør derfor fremgå av forskriften at også slik dokumentasjon bør fremlegges. Videre bør det presiseres at det bare er relevante forhold for de aktuelle markeder i den konkrete sak som må dokumenteres. FHL foreslår at forslaget § 3, tredje og fjerde ledd kan lyde:

"Mekling skal starte så raskt som mogleg og seinast to yrkesdagar etter at det er stadfesta at forhandlingar om minstepris ikkje fører fram og ein av partane ber om mekling. Oppmodinga om mekling skal setjast fram skriftleg og med ein gong sendast til departementet og Riksmeklararen, med kopi til dei andre partane.

Som grunnlag for forhandlingar om minstepris og for eventuell mekling, skal partane leggje fram for nemnda slik dokumentasjon dei meiner er relevant, til dømes dokumentasjon om pris-, kostnads- og marknadstilhøve for fisk og fiskeprodukt i dei relevante marknader. Dokumentasjon frå den part som ber om mekling skal vere vedlegg til oppmodinga. Dersom dei andre partane meiner det bør leggjast fram annan bakgrunnsdokumentasjon, skal denne leggjast fram for meklingsnemnda innan to yrkesdagar frå partane mottok kopi av meklingsoppmodinga."

FHL har merket seg at det er svært få retningslinjer for meklingsprosedyren. FHL støtter dette, idet det i stor utstrekning bør være opp til meklingsnemnda å finne egnet fremgangsmåte i den konkrete sak. FHL mener imidlertid det bør fremgå av forskriften at det skal føres protokoll/møtebok, og at partene skal bevare taushet om forhandlingene mens de pågår.

Det vil kunne være av stor betydning for meklingsklima at verken partene eller meklerne kommenterer meklingen mens den pågår, og det vil også være vesentlig for partenes og sjømatnæringens tillit til nemndsbehandlingen at det ikke lekker ut mer eller mindre bekreftede rykter eller oppfatninger om forhold ved forhandlingene. Samtidig er det av avgjørende betydning for at meklingsinstituttet kan fungere etter forutsetningene at det sikres en viss notoritet rundt meklingene, slik at de ikke fremstår som hemmelige og utenfor enhver mulig kontroll og evaluering. Dette kan sikres ved at det føres en møtebok hvor det fremgår hvem som møter, hvilke forslag partene legger frem, og eventuelle forslag fremlagt av meklingsnemnda. FHL viser i denne forbindelse særlig til departementets begrunnelse for å opprettholde ordningen med at fiskesalgslagene skal opprettholde monopol på fastsetting av minstepris i prop. L 37 (2012-2013) på s. 26 hvor det blant annet heter:

"Dersom salslaga over tid misbrukar myndigheita si ved til dømes å setje for høg minstepris, vil dei misse denne legitimiteten med risiko for at lovgrunnlaget vert fjerna, vert det hevda. Departementet er einig i dette. Departementet går difor ut frå at fiskesalslaga vil vere svært tilbakehaldne med å overprøve meklingsinstansen. Det vert såleis lagt til grunn at forslaget om meklingsinstans vil medverke til å fremme konstruktive og reelle forhandlingar mellom partane, og leggje til rette for at minsteprisen får auka legitimitet i heile sjømatnæringa."

Det vises også til høringsuttalelsen fra Norges Råfisklag som det er vist til på s. 23 og 24 hvor det står:

"Råfisklaget sluttar seg til forslaget med meklingsordning der fiskesalslaga har det siste ordet. Det vil vere svært krevjande for eit fiskesalslag å ikkje følgje dei råda som ei slik meklingsnemnd fremmar, meiner Råfisklaget."

FHL anser det som svært viktig for nettopp å sikre at meklingsinstansen vil medvirke til å fremme konstruktive og reelle forhandlingar og legge til rette for økt legitimitet for minsteprisene, at det sikres nødvendig og betryggende notoritet omkring forhandlingene, herunder omkring eventuelle forslag som legges frem av meklingsnemnda, samtidig som det effektivt stenges for ensidig informasjon eller lekkasjer fra møtene. Når både departementet og Råfisklaget bruker som begrunnelse for å opprettholde monoopolet på minsteprisfastsetting at salgslagene vil følge råd fra meklingsnemnda, må det også legges til rette for at dette kan etterprøves. En slik protokollering vil også bidra til å hindre et eventuelt misbruk av meklingsordningen og sikre at en part bare går til mekling der det oppleves som sannsynlig at dette vil gi en annen løsning enn forhandlingene.

FHL foreslår at det legges inn et nytt nest siste avsnitt i § 3 etter mønster av arbeidstvistlovens bestemmelser om taushetsplikt og føring av møtebok ved mekling for riksmeklingsmannen. En slik bestemmelse kan lyde som følger:

"Meklingsmøter skal haldast for lukka dører. Alle som deltek i meklinga pliktar å teie om det som er kome fram om ikkje leiaren av meklingsnemnda tillet offentleggjering. Leiaren av meklingsnemnda skal sørge for at det blir ført møtebok frå møta. I møteboka skal ein føre inn tid og stad for meklingsmøtet og namna til meklaren, partane og partsrepresentantane. Møteboka skal kort angi dei dokumenta og bevis som er lagde fram. Resultatet av meklinga skal oppsummerast. Har meklingsnemnda lagt fram eit forslag til løysing skal forslaget førast i møteboka uavhengig av utfallet av meklinga."

### **2.5 Kostnader ved meklingsordningen**

Departementet foreslår i siste avsnitt under § 3 at partene skal dekke kostnadene ved meklingsordningen med halvparten hver. FHL er i utgangspunktet enig i dette prinsippet, men ser enkelte problemstillinger ved forskriften slik den nå er utformet.

Det er ikke regulert hvordan utgiftene skal fordeles mellom organisasjonene i industrien. Dette vil også kunne være vanskelig å avgjøre på generelt grunnlag, da det kan variere fra sak til sak hva som vil være naturlig og rimelig. Det forekommer også at et fiskesalgslag trekker inn produsenter som ikke er medlem verken i FHL eller NSL, og det er da ikke nødvendigvis rimelig at FHL og NSL skal dekke kostnadene. Verken FHL eller NSL har samme finansielle styrke som salgslagene. For industrien vil dermed en ordning som den foreslåtte kunne medføre at det ikke blir mulig å overprøve en urimelig prisfastsetting fra salgslagene side av økonomiske hensyn, noe som må anses svært uheldig.

Forsåvidt gjelder fiskesalgslagene vil deres utgifter til mekling normalt dekkes inn gjennom avgiftene på førstehåndsomsetningen, slik at industrien indirekte er med på å dekke salgslagene kostnader. Det anses lite rimelig at industrien, i tillegg til å være med på å dekke salgslagene kostnader, skal dekke hele FHL/NSLs andel. FHL foreslår derfor at fiskesalgslagene dekker kostnadene til mekling ved at disse kostnadene dekkes inn gjennom avgiftene som fastsettes av salgslagene iht lovens § 9. Dette er det allerede hjemmel for i § 9, annet ledd. En slik ordning vil sikre en lik fordeling av kostnadene mellom fisker- og industrisiden. FHL foreslår at forskriftens § 3, siste ledd første setning kan få følgende ordlyd:

"Kostnadene ved meklingsordninga vert lagt til fiskesalslaga, og kan dekkjast inn som del av avgifta fastsett etter fiskesalslaga § 9."

### **3. Forskrift om statens kontrollører i fiskesalslaga**

#### **3.1 Bakgrunn**

FHL er fornøyd med at det nå kommer en egen forskrift om offentlig kontroll av fiskesalgslagene. Ved å fastslå i fiskesalgslagsloven § 5 at det skal oppnevnes en offentlig kontrollør samtidig med at kontrollørens oppgaver forskriftsfestes, oppnås departementets ønske om å gjøre det tydelig at fiskesalgslagene er underlagt en eksternt kontroll. Lovens § 5 er imidlertid svært knapp, og det blir derfor opp til forskriftene å sørge for at den eksterne kontrollen blir reell.

FHL har merket seg og er helt enig i departementets uttalelse i høringsnotatet punkt 3.1 andre avsnitt hvor det heter:

"Det er ein føresetnad for systemet at fiskesalslaga har tilstrekkeleg legitimitet som objektiv kontrollstyremakt. Denne legitimiteten kan verte utfordra sidan salslaga heilt og fullt er eigd av fiskarane, og kontrollen med salslagene i praksis inneber tilsyn med at dei som eig salslaga følgjer lovverket. I et slikt perspektiv vil statens kontrollører ha ein viktig funksjon."

FHL støtter fullt ut at det må være en reell eksternt kontroll av salgslagene myndighetsutøvelse, og er i utgangspunktet positive til at kontrollørens ansvar uttrykkelig utvides i så henseende.

FHL er også enig i at oppgavene til kontrolløren bør være forutsigbare og oversiktlige, men stiller seg undrende til at bare hensynet til kontrolløren og den som blir kontrollert er nevnt i denne sammenheng. Etter FHLs oppfatning er det viktigste hensynet for reglene om kontroll, hensynet til de som kontrollen skal ivareta. FHL er derfor overrasket over at dette hensynet overhodet ikke er nevnt. FHL opplever det også som svært uheldig at forskriftsforslaget - før høringsrunden - er drøftet skriftlig og i møte med både kontrollører og salgslag, men ikke med noen av de aktørene som kontrollen faktisk skal ivareta, nemlig fiskere og industri.

Dersom departementets formål - at statens kontrollører skal ha en viktig funksjon i å skape legitimitet om fiskesalgslagene som objektiv kontrollstyremakt - skal oppnås, er det helt nødvendig og avgjørende at kontrollen utøves på en måte som ivaretar rettssikkerheten til de som fiskesalgslagene utøver sin myndighet over, og dette hensynet må veie vesentlig tyngre enn hensynet til forutsigbarhet for den som blir kontrollert.

FHL anser det som en vesentlig mangel ved forskriftsutkastet at hensynet til de som er gjenstand for fiskesalgslagene myndighetsutøvelse overhodet ikke synes ivaretatt i forskriften, og mener at forslaget må forbedres på flere vesentlige punkter dersom kontrollfunksjonen skal ha troverdighet og bidra til å skape



legitimitet rundt fiskesalagslagenes utøvelse av forvaltningsmyndighet. Dette gjelder særlig områder som kontrollørens kompetanse og uavhengighet.

### 3.2 Åremål og aldersgrense

FHL er overrasket over at det i utkast til § 1 "Oppnevning og åremål" ikke er inntatt noen bestemmelser om hvilke krav som stilles til kontrolløren med hensyn til habilitet og kompetanse.

Hvis kontrolløren skal bidra til å skape legitimitet rundt fiskesalagslagenes myndighetsutøvelse, er det helt avgjørende at det ikke kan stilles spørsmål ved kontrollørens habilitet og uavhengighet av salgslaget og dets eiere. FHL foreslår at det tas inn bestemmelser om dette etter mønster av revisorloven. En mulig ordlyd kan være:

"Den som vert oppnemnd som kontrollør eller nærstående av denne må ikkje ha ei slik tilknytting til salslaget, eigarar, tilsette eller tillitsvalde i salslaget, at det kan svekkje tilliten til kontrolløren si uavhengigheit eller objektivitet. Det same gjeld dersom det føreligg andre omstende som er egna til å svekkje tilliten til kontrolløren. Som nærstående vert rekna

- 1) ektefelle og person som kontrolløren bur saman med i ekteskapsliknande forhold,
- 2) barn til kontrolløren eller person nemnd i nr. 1 og som kontrolløren bur eller har budd saman med,
- 3) slektningar i rett oppstigande eller nedstigande linje og syskjen,
- 4) slektningar i rett oppstigande eller nedstigande linje og syskjen til ein person nemnd i nr. 1,
- 5) ektefelle til, og ein person som bur saman i ekteskapsliknande forhold med, nokon nemnd i nr. 3."

Etter FHLs oppfatning må det også stilles visse krav til kontrollørens kompetanse dersom kontrollen skal bli reell, og dersom kontrollen skal bidra til å skape legitimitet rundt fiskesalagslagenes myndighetsutøvelse. Kontrollørens hovedoppgave er iht forskriftsutkastet § 2 annet ledd å kontrollere at fiskesalagslagenes virksomhet er i samsvar med god forretnings- og forvaltningsskikk og førøvrig innenfor gjeldende regelverk. Kontrolløren bør derfor ha generell juridisk og spesielt forvaltningsrettslig kompetanse, og i tillegg ha erfaring med forretningsmessige spørsmål og kontrollvirksomhet. Dette er i utgangspunktet krav som det ikke er naturlig å forskriftsfeste, men som det vil være naturlig at departementet i forbindelse med høringen bekrefter at vil bli hensyntatt ved oppnevning av kontrollører. Ettersom departementet i denne høringsrunden ikke har berørt spørsmålet om kontrollørens kompetanse, foreslår FHL likevel at det tas inn et avsnitt i forskriften § 1 om dette. Et slikt avsnitt kan lyde:

"Kontrolløren skal ha juridisk og forvaltningsrettsleg kompetanse, og erfaring med både kontrollverksemd og forretningsmessige spørsmål."

FHL er enig med departementet i at kontrollørene bør oppnevnes på åremål, men mener at 6 år er for lenge. Det vises til at 6 år er en vanlig åremålsperiode ved ansettelser, men ikke for verv av den typen en kontrollør skal ha. Det vises i denne forbindelse til at verv etter selskapslovgivningen normalt er for to år, og at riksrevisorene oppnevnes for 4 år av gangen. Dersom åremålsperioden skal være 6 år bør det i hvert fall ikke åpnes for gjenoppnevning. Det vil være uheldig at et salgslag har samme kontrollør over lengre tid, da det vil være vanskelig å opprettholde nødvendig uavhengighet og avstand – ikke minst så lenge det er salgslaget som betaler kontrolløren. Dersom kontrolløren skal nyte tillitt og ha legitimitet må det sikres at det ikke kan skapes for nære bånd mellom kontrolløren og kontrollobjektet. Det vises i denne forbindelse til finanstilsynets retningslinjer for selskaper med viktig samfunnsfunksjon, hvoretter ansvarlig revisor har en maksimal funksjonsperiode på 7 år.

Departementet begrunner den lange åremålsperioden og den ubegrensede adgangen til gjenoppnevning med at det skaper forutsigbare forhold for både departementet og fiskerinæringen, samtidig som det tillater at kontrollørene får lang nok periode til å opparbeide en god kompetanse på området. Til dette vil FHL bemerke at det i denne sammenheng ikke kan være et relevant hensyn å skape stor forutsigbarhet; kontroll skal ha en viss grad av fornying og uforutsigbarhet slik at den som kontrolleres ikke kan innrette seg mot kontrollen, men får en oppfordring til å alltid opptre forsvarlig, nettopp fordi kontrollen har en grad av uforutsigbarhet. Når det gjelder kontrollørens kompetanse vil FHL bemerke at det vesentlige ved en god kontroll nettopp er at

den er objektiv og har en viss avstand til kontrollobjektet slik at det kan stilles nye spørsmål og rettes søkelys mot nye forhold. Det viktigste er at kontrolløren har god kjennskap til hva som er en god kontrollfunksjon, og hva som er god forretnings- og forvaltningsskikk som jo er hans hovedoppgave å kontrollere.

FHL mener at kontrolløren bør oppnevnes for en periode på maksimalt 4 år av gangen, og at det kun bør være anledning til gjenoppnevning én gang. Etter en periode på 8 år bør kontrolløren skiftes ut for å sikre at det ikke oppstår noen form for bånd mellom fiskesalgslaget og kontrolløren, og for å sikre nødvendig fornying og variasjon i kontrollutøvelsen.

FHL mener videre at de som kontrollen skal virke for, nemlig sjømatindustrien og fiskerne bør få anledning til å uttale seg før det oppnevnes kontrollør. På denne måten vil departementet kunne få verdifulle innspill om hvilke forhold som opptar de som kontrollen skal ivareta, og også om hva det i den konkrete oppnevningen bør legges spesiell vekt på. FHL foreslår at det tas inn et avsnitt også om dette i forskriftens § 1. Et slikt avsnitt kan lyde:

"Fiskarorganisasjonane og kjøparorganisasjonane skal ha høve til å uttale seg før ein kontrollør vert oppnemnd."

FHL er enig med departementet i at aldersgrensen bør senkes fra dagens grense på 80 år. FHL mener imidlertid at det bør være mulig å skifte ut en kontrollør utenom åremålsperiodene etter fylte 70 år, og mener derfor at man bør følge ordningen i tjenestemannsloven.

I utkast til forskrift § 4 legger departementet opp til at det ikke skal foretas noen ny utnevning av kontrollører, men at dagens kontrollører skal fortsette i minst 6 år. FHL vil sterkt advare mot dette. Det er svært varierende hvordan kontrollørene i dag utøver sin kontrollfunksjon, og i enkelte tilfeller fremstår det som om det er svært tette bånd mellom salgslag og kontrollør. Dersom kontrollordningen skal fylle funksjonen og være en reell ekstern kontroll som bidrar til å skape legitimitet til fiskesalgslagenes myndighetsutøvelse, må det foretas en reell vurdering fra departementets side av om dagens kontrollører har nødvendig uavhengighet og kompetanse. Vurderingen av kontrollørenes kompetanse må foretas på bakgrunn av at forskriften legger opp til et videre kontrollansvar enn dagens instruks, blant annet ved at kontrolløren skal kontrollere at salgslaget følger god forvaltningspraksis og ikke misbraker sitt monopol.

### **3.3 Oppgavene til kontrolløren**

FHL er enig i at kontrolløren skal utføre mandatet sitt i tråd med lov og forskrift, jfr. forslaget § 2 første ledd. FHL mener også at de særlige krav som må stilles til en kontrollørs integritet bør fremgå av forskriften, og foreslår at det tilføyes en ny andre setning som etter mønster av revisorloven kan lyde:

"Kontrolløren skal i alle høve opptre med integritet, objektivitet og aktsemd."

FHL er i utgangspunktet støttende til departementets forslag om at kontrolløren skal kontrollere at fiskesalgslagets virksomhet er i tråd med god forvaltningsskikk og dermed føre kontroll med salgslagets myndighetsutøvelse. FHL har videre merket seg, og er godt tilfreds med, at departementet presiserer at det skal føres tilsyn med at salgslagene ikke misbraker sin monopolstilling. For at dette skal bli reelt er det imidlertid en forutsetning at grunnleggende krav til habilitet og kompetanse er oppfylt, se avsnitt 3.2 foran.

Dersom det etableres en reell ekstern kontroll av fiskesalgslagenes myndighetsutøvelse er FHL ikke enig i at kontroll med prisfastsetting og prisforhandlinger ligger utenfor kontrollørens oppgave. Prisfastsetting og prisforhandlinger er en sentral del av fiskesalgslagenes monopol, og det bør være en kontroll med at denne monopolstillingen ikke blir misbrukt. FHL aksepterer at kontrolløren ikke kan kontrollere selve prisen som fastsettes, men mener at kontrolløren bør kontrollere at salgslagene utøver god forvaltningspraksis når de fastsetter minstepriser, herunder at salgslagene følger opp de føringer for myndighetsutøvelsen som er lagt i forarbeidene. Disse føringene er langt på vei presentert som forutsetninger for at salgslagene får opprettholde sin monopolstilling, og det er helt vesentlig at det føres en kontroll med at disse forutsetninger faktisk blir fulgt. Kontrollen bør omfatte salgslagenes opptreden både under forhandlinger og mekling. En god, objektiv kontroll vil kunne bidra til å skape legitimitet rundt salgslagenes enerett til å fastsette priser, og vil kunne bidra til å etablere gode og betryggende rammer rundt salgslagenes utøvelse av sitt monopol. FHL foreslår

derfor at det bør fremgå av forskriften at det skal føres tilsyn med at salgslagene ikke misbruker monopolstillingen, herunder med salgslagenes praksis ved fastsettelse av minstepriser. FHL foreslår at det tilføyes en setning til annet ledd i § 2 i forslaget til forskrift. Et forslag til § 2, annet ledd kan være:

"Kontrolløren skal følge verksemda til fiskesalslaget og kontrollere at ho er i samsvar med god forretnings- og forvaltningsskikk, og at verksemda vert driven innanfor rammene av gjeldande lover og føresegner. Det skal førast tilsyn med at salslaga ikkje misbrukar monopolstillinga, og mellom anna at dei utøvar forsvarleg praksis ved fastsetting av minsteprisar, salsvilkår og omsetningsformer."

FHL mener videre at dersom kontrollen skal bidra til legitimitet omkring salgslagenes myndighetsutøvelse, bør de som er gjenstand for myndighetsutøvelsen også ha innflytelse med hensyn til de områder det føres kontroll med. FHL mener at kontrollørene ikke bare bør delta i styre- og årsmøtene til salgslaget som kontrolleres, men at kontrolløren også bør ha dialog med de som kontrollen skal ivareta. FHL foreslår derfor at det legges opp til at kontrolløren skal møte både organisasjonene for fiskere og industri minst en gang i året for å få også deres kommentarer til aktuelle saker, og innspill til fremtidige kontrollhandlinger. Dette vil både bidra til opplysning av aktuelle saker, og til å sette fokus på områder hvor det er særlig viktig at det blir gjennomført en ekstern kontroll av at den myndighet som er gitt salgslagene utøves på en forsvarlig måte. En slik ordning vil også kunne bidra til bedre dialog mellom kontrollør og organisasjonene, og legge grunnlag for nødvendig tillitt til at kontrollen fungerer på en uavhengig måte. FHL foreslår at det settes inn et nytt tredje ledd i forskriftens § 2 som kan lyde:

"Kontrolløren bør møte både fiskarorganisasjonane og kjøparorganisasjonane minst ein gang i året for å få deira kommentarar til aktuelle saker og innspel til kontrollhandlingar som bør gjennomførast."

FHL er enig i at kontrolløren ikke kan opptre som juridisk rådgiver for salgslaget. FHL mener imidlertid at dette forbudet ikke bare bør gjelde juridisk rådgivning. Kontrolløren bør generelt være svært varsom med å gi noen form for råd til salgslaget, og må ikke komme i en situasjon hvor han eller hun må forsvare salgslagets handlinger eller disposisjoner på bakgrunn av egen rådgivning. FHL er i og for seg enig med departementet at det kan være naturlig å gi visse råd, f eks om at en disposisjon er ulovlig eller tvilsom, men mener at departementets uttalelse i høringsnotatet lett kan misforstås til at kontrolløren kan opptre som rådgiver i visse sammenheng. FHL foreslår derfor at forslaget til § 2, fjerde ledd endres i samsvar med dette, og f eks kan lyde:

"Kontrolløren kan ikke fungere som rådgjevar for salslaget, og skal vere varsam med å gje salgslaget råd dersom dette kan føre til at tilliten til kontrolløren blir svekkja."

Det følger av fiskesalgslagsloven § 5 og forslaget til forskrift § 2 siste ledd at salgslaget skal dekke alle utgifter ved å ha kontrollør. FHL er enig med departementet at dette i seg selv ikke nødvendigvis vil skape et avhengighetsforhold, men det er da ekstra viktig å presisere kravet til objektivitet og uavhengighet. I tillegg til de merknader som fremkommer under punkt 3.2 foran, mener FHL at det i tilknytning til bestemmelsene om godtgjørelse bør presiseres at kontrolløren ikke kan motta noen annen form for godtgjørelse, ytelser, gaver eller overføringer enn honorar som fastsatt av departementet og dekning av dokumenterte utgifter. FHL foreslår at dette fremkommer av siste ledd i forskriftens § 2 som kan lyde:

"Salslaga skal dekkje naudsynte og dokumenterte utgifter som kontrolløren har i samband med utøvinga av mandatet sitt, dette gjeld også utgifter til reising som skal dekkjast etter statens reiseregulativ. Kontrolløren må ikkje ta imot anna godtgjering, yting, gåve eller overføring frå salslaget enn honorar fastsett av departementet og dekkjing av dokumenterte utgifter."

I § 3 i forslaget til forskrift har departementet forslag til hva og hvordan kontrolløren skal rapportere. FHL finner det lite tilfredsstillende at det ikke er noe krav til rapportering rundt kontrollørens hovedoppgave, nemlig kontrollen med at fiskesalgslagets virksomhet er i tråd med god forretnings- og forvaltningsskikk, og at monopolstillingen ikke misbrukes. Slik § 3 nå er utformet fremstår det som om kontrollørens hovedoppgave er å uttale seg om forhold rundt salgslagenes økonomi, men disse forhold blir jo i hovedsak ivarett av revisors kontroll. Etter FHLs oppfatning må det stilles krav til at kontrolløren avgir en årlig rapport om hvilke kontrollhandlinger som er utført og resultatet av disse. Kontrolløren må videre på eget

initiativ holde fiskerimyndighetene orientert om forhold som kan ha innvirkning på tilliten til salgslagenes myndighetsutøvelse. FHL foreslår at det inntas bestemmelser om dette i forskriften § 3 som kan få følgende ordlyd:

"Kontrolløren skal årleg sende rapport til departementet om dei kontrollhandlingar som er gjennomførte og resultatane av desse. Det skal også framgå av rapporten om det har kome forslag til kontrollhandlingar, og i hvilke grad desse er fulgde opp. Rapporten skal også innehalde eventuelle merknader til styret sitt framlegg til årsmelding og rekneskap. Rapporten må sendast innan to veker før salslaget skal halde årsmøte. Rapport skal sendast salslaget til orientering.

Kontrolløren skal på eige initiativ halde fiskeristyresmaktene orienterte om forhold som det er grunn til å kritisera, som er egna til å svekkje tilliten til salsagets utøving av myndigheit, eller som kontrolløren reknar med har innverknad på økonomien og drifta til salslaga."

#### 4. Evaluering

Opprettholdelsen av fiskesalgslagenes monopol på både førstehåndsomsetning av fisk og fastsettelse av minstepris og salgsvilkår er omstridt. Fiskesalgslagenes forvaltning av sine monopol har meget stor betydning for industrien, idet tilgangen til og prisen på råstoff er en av de vesentligste faktorer for lønnsomhet i denne industrien. Etter FHLs vurdering er det av helt avgjørende betydning for hele fiskerinæringen at mekanismene rundt førstehåndsomsetning av fisk fungerer tilfredsstillende for alle aktører i verdikjeden. Det er derfor svært viktig at myndighetene følger opp dette området og foretar løpende evaluering av om systemet fungerer etter hensikten. Både forarbeider og høringsnotat gir uttrykk for klare føringer som fiskesalgslagene forutsettes å følge for at ordningen skal fungere og dermed opprettholdes. For å sikre at det blir fanget opp dersom disse føringer ikke følges, eller dersom lovens ordning av andre grunner ikke fører til tilfredsstillende regulering av førstehåndsomsetningen, anbefaler FHL at det regelmessig gjennomføres evalueringer av ordningen med minsteprisfastsettelse og mekling. En slik evaluering bør gjennomføres første gang etter at loven har vært i kraft i ett år, og deretter med litt lengre mellomrom. Evalueringen bør blant annet ta for seg:

- hvorvidt systemet med forhandlinger fungerer tilfredsstillende,
- om det bør gis regler for gjennomføringen av forhandlinger,
- i hvilken grad fiskesalgslagene har forskjellig praksis rundt fastsettelse av minstepriser og om dette har uheldige virkninger, f.eks. i form av konkurransevridning,
- hvorvidt meklingsordningen fungerer tilfredsstillende,
- om det bør etableres en uavhengig instans som fastsetter minstepris ved uenighet mellom partene og
- om ordningen med statens kontrollør fungerer tilfredsstillende.

Med hilsen

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening



Geir Ove Ystmark  
direktør industri



Kristin Alnes  
fagsjef